

Sygn. akt III Ca 218/16

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy
w następującym składzie :

Przewodniczący – Sędzia SO Andrzej Dyrda (spr.)

Sędziowie SO Magdalena Balion - Hajduk SR (del.) Maryla Majewska - Lewandowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 24 października 2016 roku

sprawy z wniosku K. P.

przy udziale K. M. i B. S.

o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie

w przedmiocie skargi B. S. o wznowienie postępowania

na skutek apelacji uczestniczki postępowania B. S.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 13 sierpnia 2015 r., sygn. akt I Ns 2863/14

na skutek zażalenia uczestniczki postępowania B. S.

na rozstrzygnięcie o kosztach zastępstwa prawnego w postępowaniu odwoławczym
zawarte w punkcie 2 postanowienia Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 26 kwietnia 2016 r., sygn. akt III Ca 218/16

postanawia :

oddalić zażalenie.

SSR(del.)Maryla Majewska - SSO Andrzej Dyrda SSO Magdalena Balion - Hajduk

- Lewandowska

UZASADNIENIE

Zaskarżonym rozstrzygnięciem zawartym w punkcie 2 postanowienia z dnia 26 kwietnia 2016r. Sąd Okręgowy w Gliwicach zasądził od uczestniczki postępowania B. S. na rzecz wnioskodawczynie K. P. kwotę 900 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu odwoławczym w oparciu o art. 520 § 2 k.p.c. i § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 8 pkt 1 i § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 09 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. nr 163, poz. 1348, z późniejszymi zmianami) oraz art. 109 § 2 k.p.c., uwzględniając, że skarżąca uległa w całości w postępowaniu odwoławczym i powinna zwrócić wnioskodawczynie poniesione przez nią w tym postępowaniu koszty zastępstwa przez fachowego pełnomocnika, które z uwzględnieniem jego nakładu pracy w postępowaniu odwoławczym zostały ustalone w wysokości 900 zł.

Zażalenie na to postanowienie wniosła uczestniczka postępowania. Zarzuciła naruszenie przepisów postępowania poprzez brak rozważenia zastosowania art. 102 k.p.c., w sytuacji szczególnie uzasadniającej odstąpienie od zasądzenia uczestniczki B. S. (strony przegrywającej) kosztów postępowania oraz kosztów zastępstwa prawnego.

Na tych podstawach wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez odstąpienie od obciążania uczestniczki kosztami postępowania odwoławczego i kosztami zastępstwa adwokackiego wnioskodawczyni w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Przytoczona regulacja prawna, jako przepis szczególny do wskazanego powyżej art. 520 k.p.c., winna być stosowana w wyjątkowych sytuacjach, na co zresztą wskazuje redakcja art. 102 k.p.c. Ocena, czy takie przesłanki wystąpiły powinna być zawsze dokonywana w całokształcie okoliczności, które uzasadniałyby odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1974 r., II CZ 223/73).

W doktrynie i orzecznictwie, jako okoliczności uzasadniające zastosowanie art. 102 k.p.c., wskazuje się te związane z samym przebiegiem postępowania, ale również dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Niemniej jednak, trudna sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet tak niekorzystna, że strona bez uszczerbku dla utrzymania własnego i członków rodziny nie byłaby w stanie ponieść kosztów, nie stanowi samodzielnej podstawy zwolnienia - na podstawie art. 102 k.p.c. - od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, chyba że na rzecz tej strony przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które same mogłyby być niewystarczające, lecz łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną wyczerpują znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 10 sierpnia 2012r., I ACa 316/12; postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 29 czerwca 2012r., I ACz 961/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 12 grudnia 2014r., I ACa 1050/14; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 listopada 2014r., I ACa 596/14).

Nadto wskazuje się, że za zastosowaniem art. 102 k.p.c., przemawia również, obok okoliczności natury majątkowej i subiektywnej, również to, że strona wygrywająca korzystała ze stałej obsługi prawnej i nie poniosła dodatkowych nakładów na prowadzenie procesu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 1972r., I PR 423/72).

Ocena tych okoliczności następuje z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego.

Sąd Okręgowy ferrując zaskarżone rozstrzygnięcie uznał, że za brakiem podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c., przemawia jedyna przesłanka zaistniała w toku postępowania, a więc trudna sytuacja majątkowa uczestniczki postępowania.

Sąd Okręgowy rozpoznając zażalenie na postanowienie z dnia 26 kwietnia 2016r. stwierdził, że poza ta przesłanką nie zachodzą dalsze. W szczególności wyrazu takiemu nie można przyznać podnoszonej w zażaleniu postawie uczestniczki prezentowanej w toku całego postępowania, gdyż „obowiązek dochowania lojalności” stanowi wyłącznie wyraz dostosowania się do normy programowej wskazanej w art. 3 k.p.c.

Uwzględniając zatem powyższe, nie zachodziły podstawy do stwierdzenia, że brak zastosowania art. 102 k.p.c. był rażąco niesprawiedliwy.

Powyższa konstatacja jest o tyle istotna, gdyż jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 26 stycznia 2012r. (III CZ 10/12), a następnie potwierdził w postanowieniu z dnia 23 maja 2012r. (III CZ 25/12), ocena sądu, czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c., ma charakter dyskrecjonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności rozpoznawanej

sprawy, w związku z czym w zasadzie nie podlega kontroli instancyjnej i może być podważona przez sąd wyższej instancji tylko wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa. (wskazana powyżej teza znajduje potwierdzenie także w następujących judykatach: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2012r., III CZ 17/12; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2012r., V CZ 2/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 lipca 2014r., I ACa 18/14). Niewątpliwie prezentowane powyżej stanowisko Sądu Najwyższego, ogranicza zakres rozpoznania zażalenia na postanowienie o kosztach procesu przez skład równorzędny Sądu II instancji, a w konsekwencji „uszczupla” możliwość modyfikowania przez rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego, jedynie do przypadków, gdyż nieobciążenie lub obciążenie strony przegrywającej kosztami tego postępowania byłoby rażąco niesprawiedliwe. Sąd meriti uzyskuje tym samym dużą autonomię w kształtowaniu tego rozstrzygnięcia. Dysponentem więc odmiennego uregulowania obowiązku poniesienia kosztów postępowania odwoławczego pozostaje sąd rozpoznający środki odwoławcze (w tym przypadku apelację) co ich istoty.

Sąd Okręgowy, w opisanych powyżej okolicznościach nie doszukuje się rażącej niesprawiedliwości, zwłaszcza, iż przywołane podstawy niezastosowania art. 102 k.p.c., mają swoje podstawy faktyczne. Nie ulega również wątpliwości, że sytuacja majątkowa uczestniczki postępowania jest trudna. Jednak brak „bezpośredniego” kontaktu Sądu II instancji z zainteresowanymi w toku rozpoznania „zażalenia poziomego”, co wynika z proceduralnego ukształtowania tego postępowania, uniemożliwia dokładne zweryfikowanie jakie, dodatkowe, pozawerbalnie dostrzegalne czynniki, zadecydowały również o niezastosowaniu art. 102 k.p.c. przez Sąd Okręgowy.

Z powołanych powyżej względów, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji, po myśli art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. i a rt. 394² § 1 k.p.c.

SSR (del.) Maryla Majewska – Lewandowska SSO Andrzej Dyrda SSO Magdalena Balion - Hajduk